

1. Aba, Alsó major (KÖH 87383)

(Fejér megye) Ró

A Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ a Séd-Nádor-csatorna kármentesítéséhez kapcsolódó előzetes régészeti dokumentáció készítésébe bevonta a Szent István Király Múzeumot, ennek keretében a múzeum munkatársai 2014. szeptember 15–16. között próbafeltárást végeztek.

A kutatott terület Aba külterületén, a Kása-dombtól DNy-ra található, a Sárvíztől mintegy 1 km-rel K-re. Összesen 9 próbaárok került megnyitásra, 164 m² felületen. Régészeti jelenséget 2 próbaárokban lehetett megfigyelni. Az egyik DK-i szondaárokban 2 gödör és egy árok jelentkezett, az előzőtől Ny felé eső szondában egy sekély oszlophely. Leletanyagot egyik objektum sem tartalmazott, azonban a területről szórvány római kerámia került elő. Az ERD után novemberben a területen a tervezett iszaplerakó megvalósításra került, amelynek kialakítása közben a Szent István Király Múzeum régészeti szakfelügyeletet végzett. Ez alatt új jelenség, lelet nem került elő.

Munkatársak: Savanyú Bálint és Kiss Balázs.

POZSGAI HELGA

2. Aba, Dekenyi-sor (KÖH 88151)

(Fejér megye) R

A Szent István Király Múzeum a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ megbízásából 2014. november 20–24. között próbafeltárást végzett a lelőhelyen a munkálatokat egy iszaplerakó kiépítését megelőző előzetes régészeti dokumentáció készítése indokolta.

Négy kutatóárkot nyitottunk, összesen 149 m² felületen. A kutatóárkok az MNM NÖK által végzett geofizikai vizsgálatok eredménye alapján kerültek kitérésre. Két kutatóárokban volt azonosítható régészeti jelenség (két árok), melyek közül az egyikből a rézkorra keltezhető, de jellegtelen házikerámia töredékei kerültek elő. A próbafeltárási eredményei alapján a területre régészeti megfigyelést javasoltunk, melyet november–december során végeztünk el. A megfigyelés alatt további régészeti jelenség nem került elő.

Munkatársak: Pozsgai Helga régész, Major Tibor, Kiss László és Kiss Balázs régésztechnikusok.

SAVANYÚ BÁLINT

3. Abasár, Peterma (KÖH 49334)

(Heves megye) Á

Abasáron, az új ivóvízvezeték kiépítésekor 52 m hosszúságú szakaszon, a község egyik kora Árpád-kori temploma és templom körüli temetője került elő 2014 áprilisa és júniusa között. A Heves megyei település külterületén, a Peterma részen, Szabó János Győző 1979-es ásatása alapján már részben ismertek voltak az egykori Szent Petronilla kápolna előzményei.

A lelőhely környezetében komoly mezőgazdasági tereprendezési munkákat végeztek az 1960-as években. Ezek során a Szent Petronilla kápolna még álló falait ledöntötték, a szentély környékén a domboldalt levágták, valamint egyes részokról kb. 80–100 cm földet is elhordták. A temetkezések a mai felszíntől átlagosan 130 cm mélyen találhatók meg. Azonban a tereprendezés után a sírok egy része közvetlenül a felszín alól, 20–30 cm-ről került elő.

A kápolnáról Szabó János Győző az 1979-es ásatása után megállapította, hogy középkori, azon belül is Árpád-kori eredetű épület volt. A templomot a 11. század első felében építhették fel. Ezt az épületet a 12–13. században meghosszabbították, ennek a maradványai kerültek elő az ideai ásatási munkák során.

Az ásatás során 64 sírt dokumentáltunk, valamint jelentős mennyiségű szórvány csontanyagot gyűjtöttünk össze a sírok tisztításakor és kibontásakor. Ezek alapján feltételezhetően közel 100 ember maradványait találhattuk meg. A sírok leletanyaga az Árpád-kori köznépi temetők régészeti hagyatékát tükrözi. A leletanyagok között megtalálhatók az ezüst és bronz S-végű hajkarikák, gyűrű, vascsatok, valamint egy-egy Salamon és Könyves Kálmán király által veretett érem is.

Munkatársak: Bilicz Enikő, Bíró Csenge, Bíró László, Kakuk Balázs, Medveczki Zsolt, Mészáros Andrea, Perl Máté, Rác Kristóf, és Tanyi Sándor régésztechnikusok.

TÓTH ZOLTÁN

4. Abaújszolnok határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Ró

A Szélessávú körzethálózat fejlesztés, optikai kábel elhelyezése oszlopsoron és alépitményben (Edelényi, Szikszói Kistérség; optikai kábelépítés; I. ütem) című projekt kapcsán Szendrőlád, Ládbesenyő, Balajt, Damak, Hegyemeg, Tomor, Monaj, Nyésta, Abaújszolnok, Lak, Kupa és Szakácsi települések kül- és belterületén haladó nyomvonalra vonatkozóan előzetes régészeti dokumentációt készített a Herman Ottó Múzeum a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ megbízásából. A terepbejárásokat 2014. szeptember 29. és október 1. között végeztük, aminek során az alábbi lelőhelyeket érintettük:

Dél (KÖH 88183): A falutól közvetlenül D-re, a Selyebi-Vadász-patakól Ny-ra, a Szőlő-hegy oldalában található a közepes intenzitású neolitikus korú lelőhely. A területe kb. 100×100 m.

Kápolna-oldal 1. (KÖH 88187): A falutól DNy-ra a Selyebi-Vadász-patakól Ny-ra, a Szőlő-hegy oldalában található a közepes intenzitású neolitikus korú lelőhely. A területe a domb lábánál kb. 20 m szélességben, 100 m hosszban nyúlik el.

Kápolna-oldal 2. (KÖH 88193): A falutól DNy-ra a Selyebi-Vadász-patakól Ny-ra, a Szőlő-hegy oldalában, az Abaújszolnokról D-re haladó közúttól Ny felé leágazó bekötő út kereszteződésében található intenzív, római császárkori lelőhely. A területe kb. 200×300 m.

Munkatársak: Tóth Krisztián, Galkó József, Gregóczki Gergő, Juhász Ádám, Nagy S. József, Simon József és Toronya Zsolt.

FEKETE LÁSZLÓ

5. Abod, Puszt-falu-szőlők

(KÖH 88803)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U?, B?, Á, Ú

Örökségvédelmi hatástanulmány készítéséhez kapcsolódóan 2014. október 30-án terepbejárást végeztünk Abod határában. A községtől mintegy 500 m-re DNy-ra fekvő Puszt-falu-szőlők nevű dombot vizsgáltuk meg, melynek elnevezése elpusztult középkori falut sejtetett. Sajnos a szőlőhegyeket már felhagyták, így művelt területeket nem találtunk. A délkeletbeni szőlőhegytől KDK-re azonban szántott terület helyezkedett el (Alsó-Hosszak Ny-i vége), melyen terepbejárást végeztünk.

65×200 m-es területen közepes mennyiségű leletet gyűjtöttünk, melyek őskoraiak (neolitikum vagy bronzkor), Árpád-koraiak